

PITANJA I ODGOVORI

UVOD

Ova prijestupna 2020. godina čudna je na našem planetu Zemlja. Svi smo zatečeni silnom moći i nevjerojatnom snagom malog, nevidljivog virusa koji je paralizirao naš planet. Uz sve raspoložive tehnologije i dostignuća našeg vremena, uz moćnu farmaceutsku industriju, uz ubojita oružja kojima danas čovječanstvo raspolaže, začuđeni smo i bez dokučivog rješenja. Cijeli svijet, naizgled ujedinjen, traga za nečim što će zaustaviti ovu pošast koja bezdušno sije smrt. Brojevi o oboljelima u svim državama svijeta, koje dnevno slušamo, govore o bolnoj istini da smo još daleko od rješenja. Ili smo pak sasvim blizu, a da to još ne slutimo ili se bojimo veseliti da ne pokvarimo nadu koja nas pokreće.

Cjepivo je velika nada i za ovu epidemiju. Cjepivo je ono dobro čovječanstva koje je u prošlom stoljeću donijelo toliko dobra čovječanstvu, spasilo desetke milijune života i spriječilo invaliditet milijuna osoba. To smatramo normalnim, kao da nam samo po sebi pripada. Ustvari bila je to mukotrpa borba kroz par stoljeća kako bi cjepiva postala najbolji suputnici ljudima, našoj djeci od rođenja pa sve do pozne dobi.

Ipak, nema mjesta beznađu koliko god bismo htjeli sada i odmah to novo cjepivo protiv COVIDa-19. Ono je blizu. Ne pokreće njegovo istraživanje želja za profitom nego istinska želja za pomoć ljudima našeg vremena. I zato smo sigurni da će uspjeti. Jednostavno mora uspjeti.

Dok iz dana u dan gledamo najeksponiranije djelatnike toj bezdušnoj zarazi, zdravstvene radnike, kako pod teretom obvezne zaštitne opreme ulažu nadljudske napore za pomoć bolesnima, stavljaju na raspolaganje svoje znanje i vještine, svoju ljubav prema ljudima izlažući se iznimno velikom riziku zaraze. Moramo im svi zajedno reći jedno veliko hvala. I svi oni „nevjerni Tome“ moraju shvatiti da opasnost postoji, ona je stvarna i sveprisutna. Trebali bismo postati konačno odgovorni, slijediti upute epidemiologa. Tako jednostavne i pouzdane mjere zaštite, svima razumljive mogu pomoći sada. Zato ostanimo odgovorni, a to nam je i dužnost. Omogućimo odgovornim ponašanjem našem gospodarstvu nastavak rada, da se obavljaju sve aktivnosti koje ne smiju stati, radi svih nas i da iz svega ovog iziđemo jači i odgovorniji ljudi.

1. U ustanovi koja skrbi o starijim osobama poslovi se obavljaju savjesno i uz poštovanje svih propisanih epidemioloških mjera zaštite za korisnike i zaposlenike. S obzirom da se ipak može dogoditi da se netko od zaposlenika zarazi koronavirusom, može li se bolest prijaviti Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje kao ozljeda na radu ili profesionalna bolest i koju dokumentaciju je potrebno dostaviti uz prijavu?

S obzirom da se u slučaju koronavirusne bolesti radi o virusnoj infekciji i zaraznoj bolesti koja se prenosi s osobe na osobu, navedenu bolest promatramo u kontekstu profesionalne bole-

sti u skladu sa člankom 3., stavkom 1., točkom 45. važećeg Zakona o listi profesionalnih bolesti, prema kojoj odredbi se profesionalnim bolestima smatraju zarazne bolesti uzrokovane radom u djelatnostima gdje je dokazan povećan rizik zaraze.

Profesionalna bolest se stručno-medicinski potvrđuje s pomoću u medicini rada prihvaćenih algoritama te dijagnostičkim postupkom koji, između ostalog, uključuje radnu anamnezu i dokazivanje povezanosti bolesti i izloženosti pri radu te određivanjem intenziteta i trajanja izloženosti, u skladu sa člankom 2. Zakona o listi profesionalnih bolesti.

U postupku utvrđivanja profesionalne bolesti Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje stoga je, u svakom konkretnom slučaju, obvezan tražiti stručno-medicinsko mišljenje Službe za medicinu rada Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Na osnovi članka 41., stavka 3. važećeg Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti (u daljnjem tekstu: Pravilnik), uz prijavu o profesionalnoj bolesti, kojom se pred nadležnim regionalnim uredom odnosno područnom službom Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje pokreće postupak utvrđivanja prava s osnove profesionalne bolesti, potrebno je priložiti medicinsku i drugu dokumentaciju kojom se može dokazati da je nastanak bolesti uzročno-posljedično povezan s obvezom i procesom rada, odnosno obavljanjem djelatnosti. U skladu s navedenim te za potrebe stručno-medicinskog vještačenja, prema uputi Službe za medicinu rada Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, uz prijavu o profesionalnoj bolesti, potrebno je dostaviti: nalaz ili potvrdu o pozitivnom testu na koronavirus, medicinsku dokumentaciju o bolesti (primjerice nalaz infektologa odnosno nalaz i mišljenje epidemiologa povezano s izvorom zaraze, kretanjem, eventualno oboljelim osobama u obitelji), nalaz i mišljenje nadležnog doktora specijaliste medicine rada o postojanju profesionalne bolesti, presliku zdravstvenog kartona koji se vodi kod liječnika opće/obiteljske medicine s podacima zabilježenim u

tekućoj godini uz popis bolesti od kojih osigurana osoba boluje. Također potrebno je dostaviti i dokumentaciju poslodavca koja uključuje detaljan opis radnog mjesta i radnih zadataka koje je radnik obavljao u zadnjih 14 dana od dana razvoja simptoma/pozitivnog nalaza te izjavu o prisutnosti radnika na radnom mjestu u zadnjih 14 dana od dana razvoja simptoma/pozitivnog nalaza. Isto tako potrebno je dostaviti i izjavu radnika koja uključuje podatke o tome kada se zarazio i koje je poslove u to vrijeme obavljao te je li imao simptome i koje.

Nakon provedenog postupka Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje donosi odgovarajuću odluku na temelju koje, u slučaju priznavanja koronavirusne bolesti kao profesionalne bolesti, osigurana osoba ostvaruje pravo na naknadu plaće zbog privremene nesposobnosti za rad uzrokovane priznatom profesionalnom bolesti, u iznosu 100 % od osnovice za naknadu, od datuma nastanka zarazne bolesti kao profesionalne bolesti, odnosno datuma nastanka koronavirusne bolesti, sve u skladu sa člankom 11., stavkom 1. Pravilnika.

2. Može li radi neisplate naknade plaće od strane poslodavca, radnik koji je privremeno nesposoban za rad zbog priznate ozljede na radu, navedenu isplatu potraživati izravno od strane Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje?

Na temelju članka 43. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, u slučaju kada osiguraniku poslodavac nije utvrdio naknadu plaće na način i u visini utvrđenoj propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju, u roku od 30 dana od dana dospijeca isplate plaće kod poslodavca, osiguranik ostvaruje pravo podnijeti zahtjev nadležnom regionalnom uredu odnosno područnoj službi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: HZZO) za obračun pripadajuće naknade plaće. Po zaprimanju zahtjeva HZZO će obračunati naknadu plaće i obračun dostaviti osiguraniku i poslodavcu najkasnije u roku od 15 dana od dana zaprimanja zahtjeva. Poslodavac je obvezan osiguraniku isplatiti naknadu plaće u skladu s obračunom koji je dostavio HZZO najkasnije u roku od 15 dana od dana zaprimanja obračuna naknade plaće.

3. Ostvaruje li radnik i u kojem iznosu pravo na naknadu plaće iz obveznog zdravstvenog osiguranja ako mu je poslodavac za vrijeme privremene nesposobnosti za rad zbog priznate ozljede na radu otkazao ugovor o radu?

U skladu sa člankom 51., stavkom 2. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (u daljnjem tekstu: Zakon), osiguraniku kojemu je za vrijeme privremene nesposobnosti koja je neposredna posljedica priznate ozljede na radu prestao radni odnos, pripada pravo na naknadu plaće i nakon prestanka radnog odnosa, sve dok ponovno ne bude radno sposoban, odnosno dok mu nalazom i mišljenjem nadležnog tijela vještačenja za potrebe mirovinskog osiguranja

ne bude utvrđena opća odnosno profesionalna nesposobnost za rad u smislu odredbe članka 48. Zakona.

Na temelju članka 52., stavka 1. i 2. Zakona osiguranik ima pravo na teret sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje ostvariti pravo na naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad zbog priznate ozljede na radu u iznosu od 100 % od osnovice za naknadu plaće u maksimalnom trajanju od 18 mjeseci po istoj dijagnozi bolesti bez prekida, a nakon tog razdoblja ostvaruje pravo na naknadu plaće u iznosu od 50 % zadnje isplaćene naknade plaće na ime te privremene nesposobnosti dok za privremenu nesposobnost postoji medicinska indikacija.

*Veronika Laušin, dr. med., spec. med. rada
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*